

**Material tematic sesiune clasică/ online de coaching/ consiliere profesională/ orientare în carieră,
individuală/ personalizată și/ sau de grup**

„DreptCompAct- COMPetențe ACTuale pentru studenți la DREPT”, Cod proiect: 312957

Competențe transversale în domeniul juridic. Analiza critică (XVI)

Analiza critică în gândirea juridică (J.1)

Competențele transversale în domeniul juridic conțin pe lângă comunicare și alte componente esențiale în formarea personalității umane și anume:

- **Comunicarea**, (Capacitatea de a exprima idei clar și concis, atât în scris, cât și verbal, adaptată diferitelor audiențe),
- **Analiza critică**, (Capacitatea de a examina informații, argumente și dovezi, identificând punctele slabe și cele tari.),
- **Rezoluția de probleme** (Identificarea și analizarea problemelor juridice, propunerea de soluții eficiente și implementarea acestora.),
- **Managementul timpului** (Organizarea eficientă a sarcinilor, respectarea termenelor limită și prioritizarea activităților.),
- **Lucrul în echipă** (Colaborarea eficientă cu colegii, respectând opiniile și contribuind la realizarea obiectivelor comune.)
- **Adaptabilitatea**: (Flexibilitatea și capacitatea de a se adapta la schimbările legislative, la noile tehnologii sau la situații neprevăzute.)
- **Leadership**: (Capacitatea de a motiva și influența colegii, de a coordona echipe și de a lua decizii.)
- **Etica și deontologia profesională** : (Respectarea principiilor etice și deontologice specifice profesiei juridice.)
- **Cercetarea și documentarea**: (Capacitatea de a identifica, evalua și utiliza informații relevante pentru domeniul juridic.)
- **Învățarea continuă**: (Dorința și capacitatea de a se dezvolta profesional pe tot parcursul vieții.)

În continuarea conștientizării că aceste competențe transversale sunt esențiale în desăvârșirea personalității adultului, **analiza critică** are un rol deosebit de important în toate acțiunile umane, dar în profesiile adultului, cu atât mai mult!

Astfel, analiza critică este capacitatea de a examina informații, argumente și dovezi, identificând punctele slabe și tari ceea ce presupune și o gândire critică!

Nu poți analiza ceva ce nu înțelegi, pentru că nu poți sau nu vrei, motiv pentru care este necesară gândirea critică. Pornind de la definiția wikipedia, realizăm că fără aceasta nu putem stabili o comunicare eficientă a a mesajului, indiferent dacă este un mesaj cu conținut juridic, în job-ul nostru cu componentă juridică sau...doar comunicare de zi cu zi cu semenii noștri!

Analiza critică, fiind un proces profund de evaluare a unui text, discurs, proiect sau sursă, examinează argumentele, dovezile și presupuzițiile subiacente. Întrucât presupune o analiză aprofundată, este esențială descrierea, interpretarea și evaluarea finală a conținutului, pentru a formula concluzii raționale. Totodată implică examinarea contextului, a structurilor de putere și a perspectivei autorului care a formulat, emis mesajul.

Componentele și etapele cheie ale analizei critice, pot fi sintetizate astfel:

- O analiza contextuală, prin care se stabilește emitentul sursei, dar și scopul și contextul socio-politic al acestei surse.
- Identificarea argumentelor care presupune evaluarea logicii, a dovezilor disponibile dar și a faptelor pe care se bazează afirmațiile.
- Interpretarea care se realizează prin analiza detaliată a fiecărei secțiuni a materialului (text, discurs, proiect, lucrare, sau altă formă de conținut) care este supus analizei critice.
- Evaluarea critică înseamnă confruntarea cu perspective alternative și identificarea premiselor implicite, cu argumente pro și contra privind conținutul supus evaluării

Tipurile de analiză critică recunoscute de specialiști pot fi sintetizate după cum urmează:

- *Analiza critică de discurs (CDA)* care investighează modul în care limbajul reflectă structuri de putere și sisteme de credințe.
- *Lectura critică* care înseamnă modul de aplicare a gândirii critice asupra unui text, se realizează pentru a identifica mesaje ascunse.
- *Evaluarea surselor/proiectelor* care presupune identificarea erorilor sistematice și a fiabilității informațiilor, care va face diferența dintre o informație reală, nemanipulată și o știre, informație falsă!

Din cele prezentate mai sus se poate observa că analiza critică necesită un exercițiu sistematic, fiind esențială pentru a trece dincolo de metodele lingvistice tradiționale și a înțelege interacțiunea dintre limbaj și viziunea asupra lumii. Diferențele culturale, diferențele de traducere din limbi diferite, chiar dacă sunt realizate folosind algoritmi care sunt deja folosiți în device-uri, dispozitive de traducere cu sau fără conexiune la internet, pot altera mesajul, informația, fără intenție. Este știut că, cel puțin în limba română, o virgulă mutată poate schimba sensul, înțelesul frazei, și astfel alterat mesajul final!

În mod firesc, după analiza critică, importantă și esențială pentru decodificarea mesajelor este dezvoltarea unei gândiri critice. Continuând cu definițiile date gândirii critice de către specialiștii în filosofie, și nu numai, vom constata că, deși este la îndemâna oricui să-și pună întrebări, să încerce să înțeleagă, să cerceteze, să se preocupe în aflarea adevărului într-o anumită situație; mulți, preferă, din păcate, din comoditate poate, să aștepte informații deja prelucrate, să preia ca adevărat informații, idei, știri, etc care nu sunt reale, care sunt manipulate în interesul celor care furnizează acel conținut.

”Gândirea critică constă din procesul mental de analiză sau evaluare a informației, dar mai ales din afirmații sau propoziții pretinse de unii oameni a fi adevărate. Ea duce la un proces de reflecție asupra înțelesului acestor afirmații, examinând dovezile și raționamentul oferit și judecând faptele.”¹

Gândirea critică.... presupune în primul rând gândire!....care la rândul-i implică concentrare, efort de a înțelege, o abordare conștientă a subiectului, la care te gândești și multe alte procese importante care pun gândirea la contribuție!

¹ https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83

Fiind definită ca *”procesul de examinare și analiză a faptelor, dovezilor, observațiilor și argumentelor disponibile, cu scopul de a formula concluzii întemeiate sau de a lua decizii informate”*,² gândirea critică presupune analiza critică, respectiv: *”identificarea presupuzițiilor și a premiselor implicite, elaborarea unor justificări pentru idei și acțiuni, precum și evaluarea critică a acestor justificări.”*³

Având ca obiectiv formarea unei judecăți prin aplicarea unei analize raționale, critice și nepărtinitoare, gândirea critică este se referă la un *concept filosofic care identifică capacitatea intelectuală și mijloacele de a judeca, și de a fi „capabil să discerne”*. (conform etimologiei și originii gândirii critice⁴)

Rădăcinile intelectuale ale gândirii critice sunt la fel de vechi ca etimologia ei, urmăribile, în cele din urmă, în practica didactică și viziunea lui Socrate în urmă cu 2.500 de ani, care a descoperit printr-o metodă de sondare a întrebării că oamenii nu își puteau justifica rațional încrederea în propriile pretenții de cunoaștere.

Auto suficiența este des întâlnită la persoanele ale căror ego este accentuat, la narcisiști, etc...și este foarte periculoasă pentru orice persoană care nu vrea să evolueze, știut fiind că o viață întreagă învățăm, pentru cei care doresc să facă asta, și la finalul vieții, tot neștiutori plecăm...din această lume!

² https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83

³ Conform Brookfield, Stephen D. (1987). *Developing Critical Thinkers: Challenging Adults to Explore Alternative Ways of Thinking and Acting* (în engleză). Open University Press. pp. 13–14. ISBN 978-0-335-15551-4, citat de Idem 2

⁴ termenul de gândire critică, etimologia: cuvântul „critic”, (gr. κριτικός = kritikos = „critic”)

Iată un motiv în plus ca schimbul de generații în societate să se facă treptat, reținând că fiecare dintre noi a avut în viață un mentor, un model de urmat, o persoană pe care am admirat-o, pe care am dorit să o copiem, mai ales că învățarea prin imitare este forma cea mai ușoară de învățare, funcțională indiferent de vârstă, tocmai fiind mai ușoară decât alte forme mai complicate de învățare.

În mod tradițional, **gândirea critică** a fost diferită definită după cum urmează:

- Procesul de conceptualizare, aplicare, analiză, sinteză și evaluare a informațiilor în mod activ și abil pentru a ajunge la un răspuns sau la o concluzie”, dar și ca o „gândire disciplinată clară, rațională, deschisă la minte și bazată pe dovezi”⁵
- „Judecarea intenționată, de auto reglementare, care are ca rezultat interpretare, analiză, evaluare și interferență, precum și explicarea considerentelor probatorii, conceptuale, metodologice, criteriologice sau contextuale pe care se bazează acea judecată”⁶
- „Include angajamentul de a folosi rațiunea în formularea convingerilor noastre”⁷
- Abilitatea și tendința de a se angaja într-o activitate cu scepticism reflexiv⁸
- Gândirea la propria gândire într-o manieră concepută pentru a organiza și clarifica, crește eficiența și recunoaște erorile și părtinirile din propria gândire. *Gândirea critică* nu este gândire „dură” și nici nu este îndreptată către rezolvarea problemelor (altele decât „îmbunătățirea” propriei gândiri). *Gândirea critică* este îndreptată spre interior cu intenția de a maximiza raționalitatea gânditorului. Nu se folosește gândirea critică pentru a rezolva probleme ci, (...) pentru îmbunătățirea propriului proces de gândire.⁹

⁵ Conform: „*Critical – Define Critical at Dictionary.com*”. *Dictionary.com*. Accesat în 24 februarie 2016, preluat în definiția https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83

⁶ Facione, Peter A. (2011). „*Critical Thinking: What It is and Why It Counts*”. insightassessment.com. p. 26. Arhivat din [original](#) la 29 iulie 2013. Accesat în 4 august 2012., citat în definiția gândirii critice de către Wikipedia.

⁷ McPeck, 1981, *Mulnix, J. W. (2010). „Thinking critically about critical thinking”. Educational Philosophy and Theory. 44 (5): 471. doi:10.1111/j.1469-5812.2010.00673.x.*

⁸ „*Critical Thinking: A Question of Aptitude and Attitude?*”. [doi:10.5840/inquiryctnews20102524](https://doi.org/10.5840/inquiryctnews20102524).

⁹ https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83, Carmichael, Kirby; scrisoare către Olivetti, Laguna Salada Union School District, May 1997.

- „Gândirea critică este un tip de model de gândire care cere oamenilor să fie reflexivi și să acorde atenție luării deciziilor care le ghidează convingerile și acțiunile. Gândirea critică le permite oamenilor să deducă cu mai multă logică, să proceseze informații sofisticate și să privească diferitele părți ale unei probleme, astfel încât să poată produce concluzii mai solide.¹⁰

Gândirea critică are **șapte trăsături critice**, pentru cel care o folosește în mod conștient, toate fiind, în opinia mea esențiale în buna funcționare a acestora:

- ✚ curiozitatea,
- ✚ deschiderea la minte către diferite părți, opinii, soluții, variante (open mind)
- ✚ gândirea sistematică,
- ✚ capacitatea analitică,
- ✚ persistența la adevăr,
- ✚ încrezător în gândirea critică în sine și, în sfârșit,
- ✚ maturitatea gândirii¹¹

Din aceste trăsături constatăm importanța gândirii analitice din perspectiva silogismelor și conexiunilor obligatorii în analiza, prelucrarea datelor, faptelor, probelor în luarea deciziilor unui judecător, într-o speță juridică (de exemplu)

Deși gândirea critică ar putea fi definită în mai multe moduri diferite, există un acord general în componenta sa cheie - *dorința de a ajunge la un rezultat satisfăcător*, iar acest lucru ar trebui atins printr-o gândire rațională și o manieră orientată către rezultate.

Diane Halpern¹² consideră că gândirea critică implică în primul rând **abilități învățate**, cum ar fi rezolvarea de probleme, calculul și aplicarea probabilă cu succes.

¹⁰ „Book Reviews and Notes : Teaching Thinking Skills: Theory and Practice. Joan Baron and Robert Sternberg. 1987. W.H. Freeman, & Co., New York. 275 pages. Index. ISBN 0-7167-1791-3. Paperback”. Bulletin of Science, Technology & Society. 8 (1): 101. februarie 1988. doi:10.1177/0270467688008001113. ISSN 0270-4676.

¹¹ Facione, Peter A.; Facione, Noreen C. (martie 1993). „Profiling critical thinking dispositions”. Assessment Update. 5 (2): 1–4. doi:10.1002/au.3650050202. ISSN 1041-6099.

¹² Halpern, Diane F. (2014). Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking. Psychology Press.

Include, de asemenea, tendința de a implica procesul de gândire. În ultimii ani (2009), Stanovich¹³ credea că testarea IQ-ului modern ar putea măsura cu greu capacitatea gândirii critice.¹⁴

Scurt istoric al gândirii critice:

Începuturile dovezilor apariției și consemnării gândirii critice se regăsesc în învățăturile lui Socrate înregistrate de Platon. Acestea au inclus o parte din dialogurile timpurii ale lui Platon, în care **Socrate** discută cu unul sau mai mulți interlocutori pe problema eticii, cerând un răspuns la întrebarea ”dacă era corect ca Socrate să evadeze din închisoare”¹⁵.

Concluzia filosofului după o reflectare profundă este: ”*evadarea încalcă toate lucrurile pe care le ține mai sus decât el însuși: legile Atenei și vocea călăuzitoare pe care Socrate pretindea că o aude*, conform celor consemnate de Visser Jan și Visser Muriel în volumul ”Seeking Understanding: The Lifelong Pursuit to Build the Scientific Mind”- „În căutarea înțelegerii: căutarea de-o viață pentru construirea minții științifice”, republicat în 2020.)

Interesant este că în gândirea filosofică a lui Socrate, acesta se referă la concluzia la care a ajuns, oferind argumente și demonstrând că ”*oamenii pot avea putere și poziție înaltă și totuși pot fi profund confuzi și iraționali*”.

Socrate a susținut că pentru ca un individ să aibă o viață bună sau să aibă una care merită trăită, el trebuie să fie un interogator critic și să posede un suflet interogativ. Alte concluzii vizează:

¹³ http://www.keithstanovich.com/Site/Research_on_Reasoning_files/Stanovich_IQ-Tests-Miss_SAM09.pdf- Rational and Irrational Thought: The Thinking that Tests Miss, November/ December 2009 By Keith E. Stanovich

¹⁴ Halpern, Diane F. (2006), „The Nature and Nurture of Critical Thinking”, În Sternberg, Robert J; Roediger Iii, Henry L; Halpern, Diane F, *Critical Thinking in Psychology*, Cambridge University Press, pp. 1–14, doi:[10.1017/cbo9780511804632.002](https://doi.org/10.1017/cbo9780511804632.002), ISBN 9780511804632

¹⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83, citând pe Visser, Jan; Visser, Muriel (2019). *Seeking Understanding: The Lifelong Pursuit to Build the Scientific Mind*. Leiden: BRILL. p. 233. ISBN 978-90-04-41680-2.

- ✚ Importanța de a pune întrebări profunde care să cerceteze profund gândirea înainte de a accepta ideile ca demne de crezare;¹⁶, dar și:
- ✚ Importanța „căutării de dovezi, examinând îndeaproape raționamentele și presupunerile, analizarea conceptelor de bază și urmărirea implicațiilor nu numai a ceea ce se spune, ci și a ceea ce se face”.¹⁷

Metoda sa de chestionare este acum cunoscută sub numele de „**interogarea socratică**”, fiind cea mai cunoscută strategie de predare a gândirii critice. Aceasta demonstrează că inspectarea ipotezelor bazându-se pe dovezi și rațiune solidă este necesară în aflarea adevărului într-o situație dată, iar prin metoda de a pune sub semnul întrebării credințele, demonstrează că nu este suficientă autoritatea în sine, care nu implică și nici nu asigură o cunoaștere și o înțelegere exactă!

În modul său de a pune întrebări, Socrate a evidențiat atât necesitatea gândirii pentru o claritate și o consistență logică; dar a pus și întrebări oamenilor, pentru a le dezvălui gândirea irațională sau lipsa de cunoștințe de încredere!

Platon consemnează învățăturile lui Socrate și continuă tradiția gândirii critice, în vreme ce **Aristotel și scepticii greci** prin activitatea lor ulterioară au rafinat învățăturile lui Socrate, folosind gândirea sistematică și punând întrebări pentru a stabili adevărata natură a realității dincolo de felul în care lucrurile apar dintr-o privire!¹⁸

Concluzii

Savanții contemporani ai gândirii critice au extins aceste definițiile tradiționale ale gândirii critice, pentru a include calități, concepte și procese precum creativitatea, imaginația, descoperirea, reflecția, empatia, cunoașterea, teoria feministă, subiectivitatea, ambiguitatea și neconcludența. Unele definiții ale gândirii critice exclud aceste practici subiective.

¹⁶ Stanlick, Nancy A.; Strawser, Michael J. (2015). *Asking Good Questions: Case Studies in Ethics and Critical Thinking*. Indianapolis: Hackett Publishing. p. 6. [ISBN 978-1-58510-755-1](#). "Adresarea de întrebări bune: studii de caz în etică și gândire critică. Indianapolis"

¹⁷ Chiarini, Andrea; Found, Pauline; Rich, Nicholas (2015). *Understanding the Lean Enterprise: Strategies, Methodologies, and Principles for a More Responsive Organization*. Cham: Springer. p. 132. [ISBN 978-3-319-19994-8](#). "Înțelegerea întreprinderii Lean: strategii, metodologii și principii pentru o organizație mai receptivă."

¹⁸ Conform „[A Brief History of the Idea of Critical Thinking](#)”. O scurtă istorie a ideii de gândire critică , www.criticalthinking.org. Accesat în 14 martie 2018., citat în definiția Wikipedia a gândirii critice. https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C3%A2ndire_critic%C4%83

1. Potrivit lui Robert Ennis, „*Gândirea critică este procesul disciplinat intelectual de conceptualizare, aplicare, analiză, sinteză și/sau evaluare în mod activ și abil a informațiilor culese din, sau generate de observație, experiență, reflecție, raționament sau comunicare, ca ghid către credință și acțiune.*”¹⁹

Această definiție oferită de Ennis este unanim acceptată și de către alți autori consacrați, specialiști în științele educației, psihologi, precum : Harvey Siegel,²⁰ Peter Fagione²¹ și Deanna Kuhn.²²

2. Conform definiției lui Ennis, gândirea critică necesită multă atenție acordată și funcției cerebrale. Atunci când o abordare a gândirii critice este aplicată în educație, aceasta ajută creierul tânărului și maturului să funcționeze mai bine și să înțeleagă mesajele din textele pe care le au de analizat, interpretat.

Alegerea informațiilor veridice și a modului în care acestea vor fi utilizate trebuie să aparțină fiecăruia dintre noi. Abilitățile necesare vin odată cu dezvoltarea gândirii critice, adică acea „gândire rezonabilă și reflexivă centrată pe capacitatea de a decide ceea ce trebuie să crezi și cum să acționezi” (Robert H. Ennis, 1987).²³

Aici realizăm importanța abordării interdisciplinare a fiecărei noțiuni, inclusiv a analizei și gândirii critice, care ambele, implică procese neuronale. (științele neuronale fiind într-o explozie în aceste vremuri, tocmai datorită nevoii accentuate de a înțelege procesele gândirii, dar și sistemul nervos uman contemporan și mai ales modul în care acesta reacționează la noii stimuli generați de tehnologia inteligenței artificiale, cu acei algoritmi care sunt creați de unele creiere...pentru toată umanitatea aflată însă pe nivele diferite de evoluție, de gândire, de conștiință, etc.)

3. Diferite domenii de studiu pot necesita diferite tipuri de gândire critică. Gândirea critică oferă mai multe unghiuri și perspective asupra aceluiași material.

¹⁹ Ennis, Robert H. (2015), „Critical Thinking”, *The Palgrave Handbook of Critical Thinking in Higher Education*, Palgrave Macmillan, [doi:10.1057/9781137378057.0005](https://doi.org/10.1057/9781137378057.0005), ISBN 9781137378057

²⁰ Siegel, Harvey (27 septembrie 2013). *Educating Reason*. [doi:10.4324/9781315001722](https://doi.org/10.4324/9781315001722). ISBN 9781315001722

²¹ Facione, Peter A.; Facione, Noreen C. (martie 1993). „Profiling critical thinking dispositions”. *Assessment Update*. **5** (2): 1–4. [doi:10.1002/au.3650050202](https://doi.org/10.1002/au.3650050202). ISSN 1041-6099.

²² Kuhn, Deanna (ianuarie 2015). „Thinking Together and Alone”. *Educational Researcher*. **44** (1): 46–53. [doi:10.3102/0013189X15569530](https://doi.org/10.3102/0013189X15569530). ISSN 0013-189X

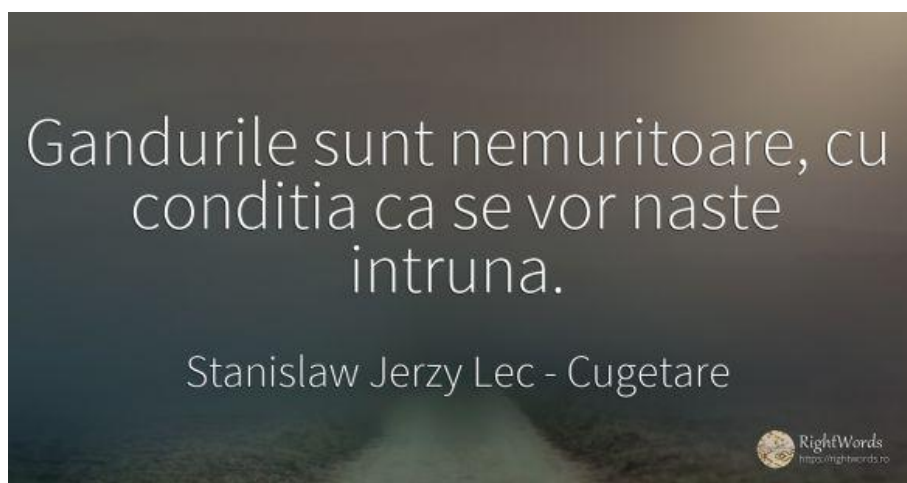
²³ <https://www.alternativesociale.ro/e-si-problema-ta/>

Exemplele semnificative indică importanță dezvoltării gândirii critice.

Gândirea critică ajută la evitarea erorilor de judecată și la reducerea influenței prejudecăților în procesul decizional. Prin cultivarea gândirii critice, indivizii pot deveni mai eficienți în rezolvarea problemelor complexe și în luarea deciziilor bine fundamentate. Dezinformarea îți influențează deciziile personale, deci este și problema ta!, un argument în plus pentru a conștientiza importanța dezvoltării la nivel individual a gândirii critice!

În concluzie, gândirea critică este o abilitate valoroasă care îmbunătățește capacitatea de a lua decizii, de a rezolva probleme și de a interacționa în mod eficient cu ceilalți.²⁴

Pentru ca gândurile să se "nască întruna" trebuie ca mecanismele gândirii să fie activate în mod conștient, ceea ce impune și existența gândirii critice!

Stanislaw Jerzy Lec, născut baronul Stanisław Jerzy de Tusch-Letz, a fost un aforist și poet polonez, unul dintre cei mai influenți aforiști ai secolului XX, cunoscut pentru poezia lirică și aforismele filosofico-morale ironice. Uneori adevărurile dureroase, pe care omul nu le poate accepta direct, sunt spuse sub forma aforismelor!

²⁴ Punct de vedere exprimat de Sorina Andrieș, Școala Gimnazială Nr. 156 (București), în materialul Gândirea critică 22 septembrie 2025, <https://edict.ro/gandirea-critica/>

Verificați acest bine impus de alții prin dezvoltarea gândirii critice, pentru ca deciziile voastre din viața cotidiană să vă reprezinte, să vă aducă progres, să vă facă fericiți!

Sugestii la reflecție din gândirea unei alte culturi:

Nu crede în ceva, doar pentru că așa ai auzit. Nu crede în ceva, pur și simplu pentru că așa se spune și se zvonește de mulți. Nu crede în nimic, doar pentru că așa este scris în cărțile religioase. Nu crede în ceva, doar pentru că așa susțin profesorii și bătrânii tăi. Nu crede în tradiții, doar pentru că așa s-au transmis din generații în generații.

Dar, după observație și analiză, atunci când vei găsi că ceva este în acord cu rațiunea ta și duce la binele tău și al celorlalți, atunci acceptă și trăiește mereu în spiritul a ceea ce crezi. (Buddha)